

Sara Helmersson & Sara Högdin

Att förebygga våld mot barn?

En studie av en kommunal lågröskelinsats till vårdnadshavare

Domestic violence constitutes a major social problem with severe consequences. In addition to physical harm, such violence can give rise to significant psychological, social, and economic repercussions. Awareness of the prevalence and manifestations of violence has increased, and violence has become a common basis for child protection reporting to social services. The Swedish Government's 2016 national strategy emphasized a shift toward focusing on changing the behaviour of perpetrators to prevent ongoing violence, while underscoring that such interventions must not compromise the safety of those subjected to violence. This study examines a preventive low-threshold intervention directed at guardians who have become the subject of a child welfare investigation due to suspicion of domestic violence. The aim is to increase knowledge and critically assess violence prevention conducted by social services by analysing how professionals describe and understand the intentions of the intervention, its practical implementation, and its capacity to prevent violence against children. The study is based on qualitative interviews with the staff delivering the intervention at a unit specialised in domestic violence. The interview transcripts have been analysed thematically. The findings indicate that staff members emphasise the intervention as educational rather than therapeutic, although numerous examples of situations resembling therapeutic engagement emerge, prompting discussion about where boundaries between pedagogy and treatment should be drawn. The intervention is offered to individuals regardless of whether they acknowledge the presence of domestic violence, and participants are described as identifying more primarily with the role of victim rather than perpetrator. The findings further show that psychological violence is foregrounded, while other forms of violence - particularly more severe physical violence - tend to receive less attention. The results form a basis for discussing how the intervention's boundaries are negotiated in practice, and the importance of maintaining a focus on victims of violence and their safety when designing violence prevention interventions.

Keywords: violence prevention, interventions against violence, child abuse, social work, social services

Sara Helmersson är fil dr i socialt arbete, Akademin för hälsa och välfärd, Högskolan i Halmstad

Sara Högdin är professor i socialt arbete, Akademin för hälsa och välfärd, Högskolan i Halmstad

Kontakt: sara.helmersson@hh.se

<https://doi.org/10.64098/SVT.2025.32.54853>

Socialvetenskaplig tidskrift, vol 32, nr 3-4 (2025), s. 247-267.

© 2025 Författarna, Licens: CC-BY 4.0.

Inledning

Mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer utgör betydande samhällsproblem med allvarliga konsekvenser på såväl individ- som strukturell nivå. Kunskapen om våldets omfattning och uttryck har ökat, samtidigt som socialtjänstens ansvar för utsatta vuxna och barn successivt har utvidgats (jfr Eriksson 2023; Ljungwald 2011). Misstanke eller vetskap om att ett barn utsätts för eller bevittnar våld hemma är en vanlig grund för anmälningar om oro till socialtjänsten (SFS 2025:400 19 kap). Så snart socialtjänsten får kännedom om att det finns oro kring ett barn ska en utredning inledas utan dröjsmål (HSLF-FS 2022:39, 5 kap. 1 §). Emellertid har våld mot barn inte varit en helt lätt fråga för socialtjänsten att ta sig an. Eriksson och Börjesson (2025) beskriver att en utmaning är den mångfald av perspektiv på våldet som har präglat den juridiska, politiska och praktiska verksamheten. Ponnert (2023) framhåller att professionellas handlingsutrymme är stort, eftersom lagstiftning och föreskrifter som styr socialtjänstens utredningar saknar definitioner av våld.

Våld kan ta sig uttryck i flera former, inklusive fysiskt, sexuellt, psykiskt, materiellt, ekonomiskt och latent våld (Isdal 2017; Socialstyrelsen 2023). Forskningen har på senare tid breddat förståelsen av våld mot barn, och barn som bevittnar våld mellan vuxna i familjen har uppmärksammats alltmer. Studier visar att sådana erfarenheter kan få lika negativa konsekvenser som att själv utsättas för våld (Stanley 2011) och ökar risken för fysisk och psykisk ohälsa hos barnet (Hester et al. 2006). År 2021 infördes barnfridsbrottet för att stärka skyddet för barn som tvingas bevittna våld. Kunskapsläget kräver att socialtjänsten betraktar våld mot barn som ett kontinuum av våldsformer.

En viktig del i socialtjänstens våldsförebyggande arbete, är ett ökat fokus på förändringsarbete med personer som riskerar att utöva, utövar eller har utövat våld mot närstående. I den nationella strategin för att bekämpa våld i nära relation betonas att förebyggande arbete mot mäns våld mot kvinnor är tätt sammankopplat med arbetet för att motverka våld mot barn. Den nationella strategin efterfrågar en omorientering av samhällets insatser, från ett reaktivt till ett mer proaktivt förhållningssätt för att förhindra att våld uppstår och upprepas. Detta ska ske genom universell respektive selektiv prevention¹. Strategin lyfter också fram s.k. indikativ prevention som utgör förebyggande arbete för att motverka upprepat våld hos kända våldsutövare (Regeringen 2016). Den nationella strategin har lett till nya bestämmelser som stärker

¹ Universell prevention avser generella insatser riktade till hela befolkningen, medan selektiv prevention riktas till grupper med ”förhöjd risk att utöva eller utsättas för våld” (Regeringen 2016, s. 120).

lagstiftningen kring förebyggande av våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck och barnfridsbrott. Den nya socialtjänstlagen, som trädde i kraft 2025, lägger ökad vikt vid förebyggande insatser och tidigt stöd för att minska behovet av mer ingripande åtgärder längre fram (SFS 2025:400, 6, 7 kap). Lagen syftar till att skapa en mer tillgänglig, likvärdig och kunskapsbaserad socialtjänst, där fokus ligger på att stärka individens egna resurser i ett tidigt skede (Regeringens proposition 2024/25:89). Enligt socialtjänstlagen (SoL, 13 kap, 8 §) ska socialtjänsten ”erbjuda insatser som syftar till att ändra beteendet hos den som utsätter eller har utsatt närstående för våld eller andra övergrepp”. Socialtjänsten bör t.ex. kunna erbjuda våldsutövare ”stöd-samtal, information om våld och andra övergrepp” samt ”stöd i föräldraskap” (HSLF-FS 2022:39, 6 kap. 5 §). I Socialtjänstlagen framgår vidare att ”säkerheten för den som utsätts eller har utsatts för våld eller andra övergrepp och för dennes närstående” särskilt ska beaktas (SoL, 13 kap, 8 §). Att beteendeförändrande insatser för utövare inte ska riskera de våldsutsattas säkerhet är en central princip som betonas i såväl Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2022:39, 6 kap. 4 §), som i den nationella strategins åttonde målparagraf.

Mot bakgrund av socialtjänstens utökade ansvar för våldsutövare har vi studerat en selektiv våldsförebyggande insats som erbjuds utan bistånd till vårdnadshavare när det inkommit en orosanmälan om våld mot barn. Insatsen är utvecklad av behandlare vid en specialiserad socialtjänstenhet som erbjuder samtal och stöd för personer som är utsatta eller utövar våld i nära relationer. Insatsen omfattar tre träffar som ska öka vårdnadshavares förståelse för våldets uttryck och dess påverkan på barn. Den ges främst enskilt under pågående barnavårdsutredning och syftar till att motverka fortsatt våld i nära relation. Träffarna bygger på en powerpointpresentation och korta filmer som illustrerar olika former av våld och hotfulla familjesituationer.

Syftet med artikeln är att fördjupa kunskapen om och kritiskt granska socialtjänstens förebyggande arbete mot våld i nära relationer genom att analysera hur professionella, som arbetar med en lågtröskelinsats mot våld, beskriver och förstår insatsens intentioner, dess praktiska genomförande samt förmåga att förebygga våld mot barn inom familjen.

- Vilka är de bärande komponenterna i insatsen och hur bidrar dessa till att förebygga våld mot barn och bidra förändring hos vårdnadshavarna?
- Vilka former av våld inkluderas respektive riskerar att exkluderas i insatsen, och vilka konsekvenser kan det få i det förebyggande arbetet?
- Vilka etiska utmaningar förekommer i genomförandet av insatsen och hur hanteras dessa i praktiken?

Tidigare forskning

Förekomsten av våld mot barn är ingen enkel sak att mäta. En undersökning i svenska skolor visar att 13,5 procent av eleverna rapporterar utsatthet för fysiskt våld av en vuxen i familjen, 12 procent försummelse och 10 procent att de har bevittnat våld. Fäder uppgavs oftast som utövare av våld eller emotionell försummelse (Jernbro et al. 2023). En annan studie visar att cirka 19 procent elever någon gång anmälts till socialtjänsten av en anmälningsskyldig. Vid en jämförelse med barnens självskattningar fångar systemet främst upp barn som svarat att de är utsatta för mindre allvarligt våld och mer sällan dem som utsatts för grovt våld. Författarna menar därför att den svenska anmälningsplikten brister i att identifiera de mest utsatta barnen (Kalin et al. 2022).

Studier visar att anmälningspliktiga professionella, exempelvis skolpersonal, har svårt att identifiera våld i hemmet (Münger & Markström 2018) och ibland avstår att anmäla av rädsla för att skada relationen till barnet och familjen (Dahlberg et al. 2022). Samtidigt har orosanmälningarna ökat kraftigt på senare år. En norsk studie problematiserar utvecklingen med sänkta trösklar för att anmäla oro samtidigt som tröskeln för att få insatser är fortsatt hög. Något som kan leda till fler obefogade anmälningar och att tilliten till socialtjänsten undermineras när stöd uteblir efter en anmälan (Ohnstad et al. 2021).

Kommuner erbjuder ibland lågtröskelinsatser för våldsutövare, men forskningen om dessa är begränsad. Aktuella studier visar att utbudet domineras av indikativa behandlingsinsatser för män som utövar partnervåld, ofta med fokus på attityd- och beteendeförändring, men med svagt empiriskt stöd för att våldet minskar (Strand 2022). En amerikansk metaanalys visar att etablerade interventioner mot våld i nära relationer ger blandade resultat men att insatser baserade på risk-, behov- och mottaglighetsmodellen mer effektivt minskar våld än generella "one-size-fits-all"-program (Travers et al. 2021). I en svensk studie av specialiserade enheter inriktade på våld i nära relation undersöks insatser till såväl våldsutsatta som våldsutövande personer. Resultaten betonar behovet av ett barnperspektiv och stärkt föräldrastöd. En erfarenhet hos personalen är att de som genomgår insatserna behöver vara motiverade till förändring för att insatserna ska fungera (Eriksson et al. 2024). En annan studie visar att insatser till våldsutövare ofta initieras efter orosanmälningar om barn som utsatts för våld och att den största motivationen till beteendeförändring är ett ifrågasatt föräldraskap. Även om sådan yttre motivation kan bidra, framhålls den inre motivationen som avgörande för att våldsutövaren ska vara mottaglig för behandling. Ett resultat är att familjeenheter på senare tid också ställer högre krav på att vårdnadshavare tar emot stöd för sitt våldsbeteende, vilket kan vara ett resultat av ett förtydligat

ansvar gentemot våldsutövare på nationell nivå (Jerre & Bäcklin 2024). En slutsats som kan dras från forskningsläget är att det behövs fler studier av våldspreventiva insatser.

Teoretiska perspektiv på våld i nära relation

Under de senaste decennierna har frågan om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer fått allt större utrymme i den offentliga svenska debatten (Helmersson 2017). En omstridd fråga rör vilken teoretisk ram som bäst förklarar våldets orsaker (se t.ex. Socialstyrelsen 2020; Steen 2003; Westerstrand 2010). I denna studie används olika teoretiska utgångspunkter om våld för att analysera vilka våldsförståelser som ligger till grund för hur personalen resonerar om den lågtröskelinsats som studeras, vilket får konsekvenser för insatsens upplägg och utfall.

Det finns två centrala samhällsvetenskapliga förklaringsmodeller till våldets orsaker: det feministiska perspektivet och familjevåldsperspektivet (Kurz 1989). Spänningarna mellan dessa förståelser framträder i empiriska studier av socialt arbete, där en feministiskt grundad könsmaktsförståelse ställs mot ett mer relationellt och systemteoretiskt perspektiv. Detta påverkar både verksamheters organisering och personalens arbete med våldsutsatta och våldsutövare (se t.ex. Helmersson 2017; Mattsson 2013).

Johnson har utvecklat en typologi som differentierar olika former av våldsutövning i nära relationer (se t.ex. Johnson 1995, 2006, 2008). Utifrån tidigare forskning och sekundärdata visar han att våld inte är en enhetlig företeelse. Typologin nyanserar förståelsen av våldets karaktär och kontext samt behovet av anpassade insatser. Johnson identifierar tre huvudtyper av våld: (1) intim terrorism, där en partner är våldsam och kontrollerande men inte den andre; (2) våldsam motstånd, där våld används i självförsvar; och (3) situationsbetingat partnervåld, där våld förekommer utan kontrollmönster (Johnson 2006). Johnson (2008) tillför en fjärde kategori: (4) ömsesidigt kontrollerande våld, där båda parter är våldsamma och kontrollerande. Kategorierna skiljer sig åt i grunden då makt och kontroll spelar helt olika roller och syftet med våldsanvändningen ser olika ut. Johnson betonar att det finns en central könsmässig dimension i typologin där män är överrepresenterade som utövare av intim terrorism, medan kvinnor är överrepresenterade som användare av våldsam motstånd (Johnson 2008). Socialstyrelsen (2023) beskriver med utgångspunkt i Johnsons typologi att det kontrollerande våldet kan ses som en eskalerande process, och innehåller en blandning av olika former av våld, terror, trakasserier och hot. Framför allt är det

kvinnor som utsätts för kontrollvåld av manlig partner men även barn kan vara utsatta. Situationsbetingat våld kan däremot utövas av både kvinnor och män, och ses ofta som enstaka händelser.

I en rapport från SKL (2017), som syftar till att öka förutsättningarna för kvalitet i förändringsarbete med våldsutövande män, menar författarna att maskulinitetsnormer är centrala för att förstå vad som orsakar och upprätthåller mäns våld och är en nyckel till förändringsprocesser för män som utövar våld². Flera forskare hävdar att det är viktigt att inte tolka mäns våld som individuella handlingar, utan som orsakat av patriarkala maktstrukturer och systematiskt kvinnoförtryck med rötter i normer om mäns överlägsenhet både i familj och samhälle (jfr Johansson-Latham 2019). Detta perspektiv växte fram ur bland annat kvinnorörelsen och förklarar våld som ett genusproblem relaterat till patriarkala strukturer i ett samhälleligt sammanhang (Hydén 2008; Nilsson & Lövkrona 2020). FN:s medlemsländer har kommit överens om att våld mot kvinnor kan ses som en konsekvens av ojämlika maktförhållanden mellan kvinnor och män, som artikulerades i deklarationen om avskaffande av våld mot kvinnor från 1993.

En motsägelse kan skönjas i de teoretiska förklaringarna kring våld mot barn. Studier visar att män som utövar partnervåld även kan vara våldsamma mot barn (Thulin 2019) och att män ofta utövar det grova våldet. Således kan våld mot barn kopplas till en könsmaktsordning (Hester et al. 2006). Trots det förklaras förvånansvärt ofta våld mot barn genom individuella faktorer även när män är utövare. Studier lyfter fram individuella faktorer som ökar sannolikheten för att föräldrar använder kroppslig bestraffning mot sina barn, som kan kopplas till föräldrarnas sociala, fysiska och mentala förmågor. Individuella faktorer kan även handla om hur föräldrarna själva har fostrats, brist på stödjande nätverk kring familjen eller föräldrarnas förväntningar på sina barn. De strukturella faktorer som används för att förklara våldet är främst relaterade till föräldrarnas ekonomiska situation och utbildning (Annerbäck 2011; Jernbro et al. 2018). Hedersrelaterat våld mot barn förklaras emellertid ofta i termer av patriarkala strukturer och könsmaktsordning, även när kvinnor utövar våldet (Högdin & Ouis 2024).

Metod

För att identifiera relevanta våldsförebyggande insatser att undersöka valde vi initialt att kartlägga samtliga kommunala insatser i en svensk region. Två verksamheter

² År 2019 bytte Sveriges kommuner och landsting (SKL) namn till Sveriges kommuner och regioner (SKR).

bedömdes som aktuella, men en lades ned på grund av bristande deltagarunderlag. Studien baseras på kvalitativa enskilda intervjuer och fokusgruppsintervjuer med all personal som arbetar med den kvarvarande insatsen. Det har även genomförts en enkätundersökning bland de personer som genomgått lågtröskelinsatsen, som presenteras i en projektrapport (Helmersson & Högdin kommande). Projektet har etiktillstånd från Etikprövningsmyndigheten (Dnr 2023-00698-01; Dnr 2024-00312-02). I enlighet med de etiska principerna för samhällsvetenskaplig forskning (Vetenskapsrådet 2024) har alla medverkande gett informerat samtycke och informerats om rätten att närsomhelst avbryta sitt deltagande utan motivering.

I denna studie genomfördes fokusgrupper där personalgruppen diskuterade avgränsade teman vid två tillfällen, med utgångspunkt i Brymans (2025) resonemang om att deltagarna bör komma från samma profession och gruppen bör hållas liten. Den första fokusgruppen inkluderade fyra personer som arbetade med insatsen och i den uppföljande fokusgruppen ingick ytterligare en person som tillkommit i arbetsgruppen. Det genomfördes därtill fem enskilda intervjuer med samtlig personal och en intervju med verksamhetschefen (IP1–IP6). Frågorna rörde hur de arbetar med insatsen, vilka former av våld som tas upp, vilka målgrupper insatsen erbjuds till och hur personalen ser på våld och olika teoretiska förklaringsmodeller. Fokusgrupper och intervjuer varade mellan 45 och 75 minuter, spelades in efter samtycke och skrevs ut i sin helhet. Under transkriberingen har materialet avidentifierats för att säkerställa att enskilda personer inte kan identifieras. Alla personuppgifter har hanterats med strikt konfidentialitet. För att skydda den interna anonymiteten har vi valt att inte ange vem som säger vad i fokusgruppsintervjuerna utan bara om det första (F1) eller andra fokusgruppsstillfället (F2).

Intervjuerna analyserades induktivt, med fokus på personalens beskrivningar av det praktiska arbetet med insatsen. Analysen genomfördes med tematisk analysmetod som vägledades av de sex faser som identifierats av Braun och Clarke (2006). Analysen startade i en noggrann genomgång av de utskrivna intervjuerna. Materialet strukturerades genom meningskoncentrering och textreduktion och meningsbärande enheter urskildes. Materialet grupperades i övergripande teman och kategorier. Särskild vikt lades vid att identifiera återkommande mönster i materialet.

Forskarna har följt ett etiskt förhållningssätt grundat på tillförlitlighet, ärlighet, respekt och ansvar (Vetenskapsrådet 2024), och etiska frågor har kontinuerligt diskuterats under projektets alla faser. Analysen belyser den centrala etiska principen som handlar om huruvida personalen kan säkerställa lagstiftarens intentioner om att insatser för våldsutövare särskilt ska beakta våldsutövars säkerhet, en princip som forskarna

stödjer. För att säkerställa forskningens kvalitet har vi strävat mot att vara transparenta och reflexiva. Vi har varit tydliga med våra egna utgångspunkter och noggrant planerat och redogjort för studiens alla steg i syfte att öka studiens tillförlitlighet. För att underlätta för andra att bedöma studiens överförbarhet har vi noggrant beskrivit studiens kontext, urval och genomförande (jfr Bryman 2025).

Analys

I analysavsnittet presenteras två teman: *En pedagogisk kontra behandlande insats* och *teoretisk bredd men snävare praktik* samt tillhörande kategorier.

En pedagogisk kontra behandlande insats

Personalen som arbetar med lågtröskelinsatsen gör det vid sidan av sitt stödjande och behandlande arbete på en specialiserad enhet för våld i nära relationer. Personalen framhåller att insatsen är pedagogisk och att de saknar förkunskaper om deltagarna. De menar att deltagarna får ta del av kunskap om våld och våldets påverkan på barn, men samtidigt ges exempel på situationer där insatsen närmar sig traditionellt behandlingsarbete. I denna del presenteras dessa spänningar under följande kategorier: *En insats med pedagogiska intentioner* och *När utbildning tangerar behandling*.

En insats med pedagogiska intentioner

Personalen beskriver insatsen som en frivillig, kort och lättillgänglig utbildningsinsats, som erbjuds alla vårdnadshavare där det inkommit en anmälan till socialtjänsten om oro för våld i nära relationer. Det är, med andra ord, en selektiv intervention riktad till vårdnadshavare för att öka kunskap om våld mot barn när det finns förhöjd risk för våld i familjen (jfr Franzén & Gottzén 2020). En framgångsfaktor som lyfts av personalen är att insatsen, när den faller väl ut, kan ge en positiv bild av socialtjänsten och öka den inre motivationen att ta emot behandling. Det kan ställas mot forskning som visar att en orosanmälan, som innebär ett ifrågasättande av föräldrarollen, kan skapa yttre motivering till att ta emot insatser (Jerre & Bäcklin 2024).

Personalen beskriver unisont att insatsen ska och bör vara en utbildning och betonar att det är en pedagogisk insats. De använder begrepp som "pedagogisk", "psykoedukativ" och "undervisande grej". En av de intervjuade säger att "[d]et är en utbildning, det är liksom ingen behandling" (IP5), vilket illustrerar ett sätt att uttrycka det pedagogiska perspektivet som något som är skilt från behandling. I samband med att våra intervjupersoner lyfter den pedagogiska intentionen framkommer att de inte får någon information om deltagarna från socialsekreterarna på förhand. En intervjuperson

beskriver att de som deltar är ett "tomt blad" för dem som håller i insatsen, vilket beskrivs som en skillnad från när de håller i behandlingsinsatser. En annan skillnad som lyfts fram är att utbildning inte kräver ett aktivt deltagande. En i personalen säger att de initialt informerar om att inte finns några "förväntningar på att du ska prestera någonting" (IP3). En annan intervjuperson är inne på samma linje:

Det var lite det som var tanken, att de ska kunna välja... [...] det är en pedagogisk insats, så ska de kunna sätta sig i stolen och ta emot någonting. (IP2)

Vår tolkning är att det finns en rådande uppfattning i personalgruppen att pedagogiska insatser inte kräver några förkunskaper om vem de har i rummet eller ett aktivt deltagande, till skillnad från behandlande insatser. Personalen beskriver dock att det är positivt när deltagarna är aktiva och det kommer upp egna exempel att hänga upp utbildningsinnehållet på. I några intervjuer lyfts att deltagarna får möjlighet att dela med sig av egna erfarenheter och livsberättelser, vilket inte bara ger personalen mer information om personen ifråga, utan också beskrivs som viktigt för att öka den inre motivationen till förändring. Vi tolkar det som att inslaget med diskussion och reflektion betraktas av personalen som ett viktigt steg för att börja reflektera över sina erfarenheter och vilja gå vidare i insatskedjan mot behandling på indikativ nivå (jfr Franzén & Gottzén 2020; Strand 2022). För att det ska finnas utrymme att dela med sig av sin situation är en bärande komponent att insatsen alltid ges enskilt till vårdnadshavare. En av de intervjuade säger att:

När man träffar enskilt så blir det ju mer den personen i fokus och om den har saker som den behöver prata om (B4).

Detta är en utgångspunkt som flera instämmer i och ofta beskrivs det som avgörande för att det inte ska kunna uppstå maktutövning mellan personer i rummet. Trots det ges flera exempel på när socialsekreterarna, som gör bedömningen om vem som ska erbjudas insatsen, skickar båda vårdnadshavarna eller andra familjemedlemmar till samma utbildningstillfälle. Något som skulle kunna leda till att våldet eskalerar i familjer där det förekommer våld, och går emot principen om att insatser ska ges med särskild hänsyn till säkerheten för våldsutsatta (SoL, 13 kap, 8 §).

När utbildning tangerar behandling

Det uttrycks i personalgruppen att det behövs viss ansträngning för att behålla fokus på pedagogik och inte hamna i behandling. Flera intervjupersoner beskriver stundtals en övergång till "något annat" än utbildning och pedagogik, vilket utdraget nedan illustrerar.

Dom här som börjar gråta och som börjar liksom, ja vill faktiskt verkligen berätta vad som har hänt nu och ja då får dom ju göra det då, det verkar ju som viktigt. Och, men då blir [insatsen] någonting annat för då blir det lite mer kontaktskapande än en vanlig [insats] som är en pedagogisk grej men vi säger ju ändå att det är en pedagogisk insats, det är ingen behandling men det blir ju verkligen något bärande och stödjande i de situationerna för dom personerna och då får man göra det så gott man kan liksom. (F1)

Övergången i något som intervjupersonen lyfter som "bärande och stödjande" känns igen i fler intervjuer. En annan uttrycker att insatsen kan innehålla "behandlingsdelar" och att det kan bli "mer som en behandling" (F2). Det tas i intervjuerna upp ett flertal exempel på situationer som de betraktar övergår i behandling. En intervjuperson berättar om ett ärende där hen fick mer information från socialsekreterarna inför insatsen om att det, utöver föräldrarna, skulle komma ytterligare en familjemedlem.

Då fick vi helt plötsligt lite mer information och då blir man helt plötsligt, då går man in med sin behandlarhjärna: 'Vad ska vi göra för de här? Och varför är [familjemedlem] med? Vem är hon? Vem är det egentligen som är våldsutövare i detta? 'Och då vill man, ja så vi, ja där hamnar man ju. Men nu ska de ha en annan insats efter och då tänkte man 'ja men då kan vi göra vår pedagogiska grej'. Och försöka att man kan bara hålla till det. (IP1)

Vår tolkning är att personalen tydligt ramar in sitt ordinarie arbete på den specialiserade enheten som just "behandling" (jfr Helmersson 2017) och att de på olika sätt tar spjärn mot behandlingsbegreppet i sina beskrivningar av lågtröskelinsatsen. Å ena sidan betonas att behandling är något annat, kvalitativt annorlunda än det som erbjuds i insatsen. Å andra sidan ger de många exempel där insatsen blir något mer eller annat

än en pedagogisk insats. Medan flera i personalen tycks förstå pedagogik och behandling som varandras motsatser eller som olika pooler på ett behandlingskontinuum, så menar en intervjuperson att pedagogik i sig är behandlande:

Det är ju många som kommer upp med den typen av frågor som famlar 'men vad får jag göra? Man får man inte göra si eller så' liksom att hitta nyanser i sitt beteende som förälder som gör att. 'Ja men det där är faktiskt okej'. Och det är klart att det är... Om någon på något vis är behandlande. Och pedagogik är ju i allra högsta grad behandlande, också. Det är det. (F2)

I citatet diskuteras hur både pedagogik (utbildning) och behandling handlar om att skapa förändringsprocesser och torde på så sätt inte med enkelhet låta sig definieras som väsensskilt.

Vidare uttrycker intervjupersonerna stundtals att det skapas någon form av "allians" och "behandlingskontakt".

ja men alltså vi måste ju alltid jobba med alliansen för att i varje, alltså oavsett om vi jobbar med behandling eller jobbar med psykopedagogisk utbildning så är det ju nånstans att jag som ska försöka få dig till att faktiskt komma hit nästa gång igen, ge dig så mycket så att du liksom väljer [...] väljer att faktiskt komma till mig igen [...] det är ju viktigt utifrån [insatsen] också. (IP5)

Utifrån personalen sätt att tala om saken verkar insatsen bli utbildande eller behandlande (eller både och) beroende på vad som händer i den specifika situationen under mötet med klienten. Samtliga som ger insatsen är utbildade i behandling av våld i nära relation så frågan är varför flera av dem är så angelägna att ta avstånd från behandling. Ett liknande fenomen där professionella förhåller sig avståndstagande till begreppet behandling har identifierats i studier av skolkuratorer i grund- och gymnasieskolan, som betonar att deras roll är att arbeta stödjande men inte behandlande med eleverna. Samtidigt beskrev kuratorerna att de har utbildning i behandling och att ibland håller i terapilikhande samtal med elever med traumatiska erfarenheter i bagaget (Eriksson et al. 2024; Kjellgren et al. 2022). En anledning till att personalen i vår studie inte vill likna insatsen vid behandling kan vara att det är en selektiv insats som erbjuds vid

misstanke om våld i nära relation, vilket skiljer sig från indikativ prevention som ges när våldet är ett faktum (jfr Franzén & Gottzén 2020; Strand 2022).

Teoretisk bredd men snävare praktik

Utbildningsmaterialet, som används vid träffarna, sägs utgå från en bred våldsdefinition men i praktiken visar det sig att vissa perspektiv och uttryck av våld ges företräde framför andra, och att deltagarna sällan identifierar sig med den som har utövat våld. I detta avsnitt presenteras följande kategorier: *Psykiskt våld i fokus*, *Det frånvarande könsmaktsperspektivet* och *När perspektiv på våldsutövning kommer i skymundan*.

Psykiskt våld i fokus

Personalen uttrycker att utbildningsmaterialet beskriver våld som ett brett fenomen och inkluderar många av de våldsformer som kan förekomma i nära relation. Intervjupersonerna anser att den breda ingången möjliggör ökad kunskap om olika former av våld hos deltagarna. Samtidigt uttrycker de att insatsen kan anpassas till deltagarna och att olika våldsformer kan fokuseras beroende på deltagarnas behov. På så sätt kan utfallet bli väldigt olika beroende på vem som deltar. Denna utgångspunkt rimmar väl med hur Johnson (1995, 2006, 2008) beskriver att våld inte är någon enhetlig företeelse och att det finns behov av att anpassa insatser beroende på våldets karaktär och i vilken kontext våldet utövas. Flexibiliteten i materialet kan således betraktas som en styrka med tanke på att orsakerna och dynamiken bakom våldet kan skilja sig åt. Flera spänningar och motsägelser framträder dock i intervjuerna när det kommer till materialet och hur det sedermera praktiseras. Ett framträdande resultat är att det, trots "bredden", främst är psykiska former av våld och dess konsekvenser för barn som personalen beskriver ta mest plats under sessionerna. En av intervjupersonerna uttrycker: "man lägger då lite mer krut på det psykiska våldet" och en annan menar att erfarenheten från att jobba med våldsutsatta är att det psykiska våldet "sätter djupa spår" men att det många gånger är "diffust" och "svårast att hantera". Vår tolkning är att det psykiska våldets företräde sker på bekostnad av andra våldsformer, som hamnar i bakgrunden, inte fördjupas eller riskerar att helt falla bort. På en direkt fråga om det finns våldsformer som är styvmoderligt behandlade svarar en av intervjupersonerna:

Ja. Absolut. Det ekonomiska våldet, det sexualiserade våldet, det materiella våldet. Mest det sexualiserade våldet kommer mest i skymundan, sen det ekonomiska och sen det materiella. (IP1)

Intervjupersonen fortsätter med att redogöra för hur det går till när olika våldsformer presenteras under träffarna och att det först redogörs kort för fysiskt våld och sedan för psykiskt våld med ett antal ingående och tidskrävande exempel på hur det kan komma till uttryck.

[...] Allra längst ner kommer det sexualiserade våldet. Och då så säger man, liksom bara kort, och vi säger kanske lite olika där, men väldigt kort. Och de flesta blir ju alldeles... De kränger ju i stolen och då går man ganska snabbt över det. (IP1)

Av citatet framgår att det sexuella våldet tas upp kort, vilket kan ställas i kontrast till det psykiska våldet som kopplas till många olika exempel. Utsagan vittnar om att sexuellt våld väcker obehag hos deltagarna men även hos personalen. Även hedersrelaterat våld beskrivs som något som inte tas upp. Flera intervjupersoner säger att de inte har kunskap om hedersrelaterat våld och att de inte når fram till familjer där det förekommer. Det kan tolkas som att fokuset mot psykiska former av våld tycks hänga samma med att det är ett våld som det är lättare att tala om än vissa andra former av våld. Det kan även handla om att intervjupersonerna inte tror att vissa former av våld är aktuella att tala om, eller att de upplever det som svårare att skapa en god relation med deltagarna om de håller sig till mindre laddat våld. Ytterligare en spänning handlar om att samtidigt som innehållet sägs kunna anpassas till deltagarnas behov så betonar personalen att de inte på förhand vet något om deltagarens behov eller bakgrund om inte hen själv väljer att dela med sig. Vår tolkning är att det finns spänning mellan idén om att de inte har förkunskaper om deltagarna och personalens önskan att fokusera på psykiskt våld, då det anses vanligast, lättast att prata om och igenkännbart.

Det frånvarande könsmaktsperspektivet

Bilden som framträder är att utbildningsmaterialet omnämner många olika våldsformer, om än med fokus på psykiskt våld, men utan att utgå från något explicit teoretiskt perspektiv på våld. En intervjuperson framhåller att materialet skulle vinna på att kompletteras med ett systemteoretiskt perspektiv som en samlande teoretisk ram för materialets olika delar. Perspektivet ger möjlighet till teoretisk struktur men det kan även bidra till att lyfta familjevåldsperspektivet (jfr Helmersson 2017; Kurz 1989; Mattsson 2013). En teoretisk utgångspunkt som sällan nämns under intervjuerna är feministiskt baserade perspektiv, och det förekommer markeringar *emot* perspektivet i några intervjuer (jfr Helmersson 2017), vilket följande citat illustrerar.

Sen så brukar jag förklara det här finns ju olika förklaringar till varför man använder våld. Men då har vi ju mer generella det här med makt och kontroll och det här situationsbetingade, att känslorna rinner över, alltså det har ju, det är ju inget feministiskt perspektiv, utan ett allmänt liksom. (F1)

I citatet ovan tar intervjupersonen avstånd från att använda feministiska perspektiv på våld. Avståndstagandet kan betraktas som anmärkningsvärt med tanke på perspektivets dominans i forskning om våld i nära relation. Studier visar på vikten av att förstå mäns våld utifrån patriarkala strukturer (exempelvis Johansson-Latham 2019; Hydén 2008; Nilsson & Lövkrona 2020) och att en framgång i förändringsarbetet med män är att de får insikt om maskulinitetsideal och könsmaktsordning (SKL 2017). Ett systemteoretiskt ramverk kan bidra till att förklara våldet som en del av ett större socialt system, men det räcker inte för att fånga den könade dimensionen av våldet. Genom att visa på såväl systemteoretiska perspektiv på våld som patriarkala förklaringar till mäns våld, skulle utbildningsmaterialet få en tydligare teoretisk utgångspunkt och stärkas i relation till forskningen på området (jfr Helmersson 2017; Kurz 1989; Mattsson 2013).

När perspektiv på våldsutövning kommer i skymundan

Personalen återkommer till att bredden i utbildningsmaterialet gör det möjligt att hitta situationer där deltagarna känner igen sig. Deltagarna uppges ibland känna igen våldsutsatthet från sin uppväxt och identifierar sig med barnet i en av filmerna som visas.

men man är ju öppen för att, får människor prata och berätta och då finns man ju med dom i det liksom tänker jag. 'Och så var det ju min uppväxt och jag känner igen det här våldet från det' alltså. (F1)

Det beskrivs som betydligt mer ovanligt att deltagare öppnar upp och delar med sig av egen våldsutövning mot barn eller partner. Deltagarna tycks inte heller visa någon större igenkänning med våldsutövande vuxna i utbildningsmaterialet. En intervju-person uttrycker det på följande sätt.

Sen tror jag faktiskt aldrig att jag har haft någon som har sagt så här att 'ja, men jag har utövat våld eller jag har utsatt mitt barn för våld' utan mer att man kan liksom på lite annat sätt formulera, att, ja... (IP6)

Resultatet kan liknas vid svaren på frågorna i enkätundersökningen som gick ut till samtliga deltagare i insatsen, där avsevärt fler uppgav erfarenhet av våldsutsatthet än erfarenhet av våldsutövning. Därtill tillstår över 40 procent att det inte förekommer någon form av våld i familjen (Helmersson & Högdin kommande). Att deltagare inte tillstår att de utövat våld kan dock hänga samman med svårigheter att erkänna eller uppfatta egna våldshandlingar, vilket tidigare studier visar (Jerre & Bäcklin 2024). En av intervjupersonerna menar att det kan finnas "större problem än vad man kanske säger" men att man kan "prata om det på ett ganska allmänmänskligt sätt kring föräldraskap, liksom, inte just enbart på kopplat till våld" (IP6). Utdraget nedan är taget ur samma intervju:

Man kanske inte säger så att man börjar prata om saker som våld. Det är ett ganska starkt ord och laddat ord och jobbigt kopplat till föräldraskap. Men, men annars som sagt 'ja, men jag förstår ju nu att det här kan vara en skrämmande situation för den [barnet]' och man kan prata om att det här med att barn är olika, liksom det som kanske blir obehagligt för en kanske inte blir för någon annan. (IP6)

Det framgår av citatet ovan att materialet kan öppna upp för att samtala om frågor och utmaningar kring att vara förälder som inte direkt kopplat till våld. Det innebär att utmaningar som rör föräldraskap och gränssättning i den vuxnes vardag får en mer framträdande roll i insatsen än egen pågående våldsutövning. Detta visar precis som i tidigare studier att det finns ett behov av ett bredare stöd i föräldrarollen (jfr Eriksson et al. 2024).

Diskussion

I föreliggande studie beskriver personalen att de bärande komponenterna i den undersökta lågtröskelinsatsen innebär att den är lättillgänglig och tidigt fångar

vårdnadshavare där det finns oro för våld i familjen. Vidare beskrivs att det är en pedagogisk kunskapshöjande insats som syftar till att motivera våldsutövare till behandling, i linje med forskning som visar att ett första steg för mottaglighet till förändring är att förstå och tillstå våld (Isdal 2017; Jerre & Bäcklin 2024). Personalen betonar återkommande att det är en pedagogisk insats som är angeläget att särskilja från behandling. Samtidigt ges flera exempel på situationer som har närmast sig behandling. Frågan är om det verkligen finns incitament att göra skillnad mellan utbildning och behandling. Likt Kjellgrens (2024) slutsats i studier av skolkuratorer där hon inte, trots omfattande eftersökningar, har kunnat verifiera att skolkuratoriska samtal inte får vara behandlande, finns det inget som talar emot att en insats om våld som riktar sig mot föräldrar inte skulle kunna vara behandlande. Emellertid verkar motståndet mot att använda begreppet behandling hänga samman med att det är en insats som erbjuds selektivt till vårdnadshavare där det finns oro för att det förekommer våld i familjen men innan det är utrett om det förhåller sig så. Bärande komponenter beskrivs vara att personalen inte har förkunskaper om de som deltar i insatsen och att det inte finns krav på deltagarna att aktivt berätta om sin situation. Konsekvensen blir att personalen inte vet om vårdnadshavaren som sitter i rummet har utövat våld, själva utsatts för våld, bägge alternativen eller inget av dem. Att insatsen även ges till våldsutsatta framgår av den enkät som deltagarna har fått besvara (Helmersson & Högdin, kommande), och bekräftas i intervjuerna där personalen uppger att de främst stött på deltagare som uttrycker att de identifierar sig som utsatta för våld. Det kan bero på att en våldshandling ofta är förenad med skam och personer som utövar våld kan ha svårt att förstå sina handlingar som våldsutövning eller erkänna våldsutövning för sig själv (och andra) (Jerre & Bäcklin 2024). Det kan dock betraktas som ett dilemma att det inte är utrett om det förekommer våld i familjen och att det behöver finnas utrymme för att motivera våldsutsatta att ta vidare stöd. Något som inte insatsen i dess nuvarande utformning syftar till att göra. Ett än mer allvarligt etiskt dilemma är att det inte, utifrån insatsens premisser, går att utesluta att våldsanvändning fortgår och möjligen trappas upp i familjer där det förekommer våld, vilket går på tvärs med utgångspunkten om att särskilt beakta säkerheten för den som har utsatts (SoL, 13 kap, 8 §). Dilemmat kan i synnerhet diskuteras i de fall där principen att ge insatsen till en vårdnadshavare i taget frångås och vårdnadshavarna (eller andra familjemedlemmar) får insatsen vid samma tillfälle. Exemplet illustrerar de spänningar som spelas ut mellan den feministiskt grundade könsmaktsförståelsen och ett mer relationellt och systemteoretiskt perspektiv på våld (se t.ex. Helmersson 2017; Kurz 1989; Mattsson 2013). När personalen tar emot par utan att dessförinnan individuellt klarlägga förekomsten av eventuellt våld, åsidosätts en central säkerhetsprincip i arbetet, som vilar på en struk-

turell könsmaktsanalys av våld. I dessa situationer orienterar sig personalen i stället mot en föreställning om objektivitet där familjemedlemmar, oberoende av utövare- eller brottsofferposition, erbjuds insatsen. Detta kan förstås som ett uttryck för en relationellt inriktad familjevåldsförståelse, som gör det svårt att ta ställning och beakta säkerheten för de presumtiva brottsoffren.

Det framgår flera motsägelser när det kommer till vilka våldsformer som inkluderas respektive exkluderas i utbildningsmaterialet, där beskrivningar av att det är ett brett material som tar upp många olika våldsformer står emot förståelsen att det främst är psykiskt våld som fokuseras. Det framgår att det är svårare att ta upp det grövre våldet, exempelvis sexuellt våld, eftersom det kan upplevas som obehagligt att tala om. Dessa resultat går i linje med tidigare studier som visar att mindre laddade problem ofta får mer utrymme i det sociala arbetets praktik än känsliga eller tabubelagda problem, som i en verksamhet för kvinnor med missbruks- och prostitutionserfarenhet där fokus hamnade på missbruk snarare än prostitution (Laanemets 2007). Det kan också liknas vid studier som kritiserar att det svenska barnavårdsystemet för att inte identifiera och skydda barn som har utsatts för grövre våld i tillräcklig utsträckning (Kalin et al. 2023). I vår studie blir konsekvensen att vårdnadshavarna inte få ta del av kunskap om det grövre våldet och dess mekanismer. Ett etiskt dilemma blir att när det grövre våldet utelämnas riskerar insatsen att skjuta vid sidan när det kommer till att sätta mäns våld på agendan. Studier visar nämligen att mäns våld oftare är grövre än kvinnors våld och ofta får mer allvarssamma fysiska konsekvenser (Jonsson 2006; Socialstyrelsen 2023). Därtill finns ett motstånd mot att ta upp maskulinitetsnormer och patriarkala perspektiv på våld i nära relation, något som har visat sig vara framgångsrikt för att skapa inre motivation till förändring bland män (SKL 2017). Det finns sedan tidigare exempel på våldspreventiva insatser som riktas till enbart män men vi har inte funnit att motsvarande insatser även riktas till kvinnor. Det kan med andra ord behövs fördjupade studier om könade behov i relation till våldsprevention.

Sammanfattningsvis kan den undersökta insatsen betraktas som en viktig första länk i insatskedjan för att motivera våldsutövare till behandling, i synnerhet de som initialt inte tillstår våld eller som inte vill ta emot behandling. Den utgör ett tydligt exempel på insats som ger information om våld men också stöd i föräldraskap i familjer där våld kan förekomma (jfr HSLF-FS 2022:39, 6 kap. 5 §). Något som svarar upp mot behov som lyfts fram i forskning om insatser (jfr SKL 2017) och intentionerna i den nya socialtjänstlagen med ett ökat fokus mot tidiga insatser för att komma tillrätta med utövning av våld i nära relation (SoL, 6, 7, 13 kap.) Med utgångspunkt i den nya lagstiftningen är det troligt att många kommuner startar upp liknande verksamheter

för att svara upp mot krav på tidiga insatser och utökat ansvar för våldsutövare, där resultaten i vår studie kan bidra med underlag för diskussion om insatsers utformning. I denna studie har vi inte diskuterat vad som blir de professionella konsekvenserna av insatsens utformning eller utfallet för dem som deltar i insatsen, vilket kan vara angeläget att göra i kommande studier. Mot resultaten av vår undersökning är det angeläget att sådana insatser blir beforskade för att identifiera framgångsfaktorer men också etiska dilemman och risker som äventyrar principen om att särskilt beakta säkerheten för den som har utsatts (SoL, 13 kap, 8 §).

Referenser

- Annerbäck, E.-M. (2011). *Child physical abuse: Characteristics, prevalence, health and risk-taking*. Linköpings Universitet.
- Braun, V. & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), s. 77–101. doi: 10.1191/1478088706qp063oa
- Bryman, A. (2025). *Samhällsvetenskapliga metoder* (4 uppl.). Liber.
- Dahlberg, H., Khoo, E. & Skoog, V. (2022). Making sense of mandatory reporting: a qualitative study of reporting practices from the perspectives of schools and child welfare services in Sweden. *Social Sciences*, 11(7), 273, s. 1–15. doi: 10.3390/socsci11070273
- Eriksson, H., Helmersson, S. & Högdin, S. (2024). Skolkuratorns samtal med unga migranter i gränslandet mellan stödsamtal och behandling. *Socialvetenskaplig tidskrift*, 31(2), s. 229–248. doi: 10.3384/SVT.2024.31.2.5341
- Eriksson, M., Robertsson, M. & Bergman, A.S. (2024). *Specialiserade team vid våld i nära relation - en studie i tre kommuner*. Marie Cederschiöld högskola.
- Eriksson, M. & Börjesson, M. (2025). Våld i nära relationer - socialtjänstens uppdrag och utmaningar. I Eriksson, M. & Börjesson, M. (red.). *Våld i nära relationer – Barncenterade och samordnade interventioner*. Studentlitteratur.
- Eriksson, M. (2023). Politik, lagar och praktik. I: Eriksson, M., Källström, Å. & Näsman, E. (red.) *Barns röster om våld: att lyssna, tolka och förstå*. Malmö: Gleerups, s. 27–40.
- Franzén, A. & Gottzén, L. (2020). *Våldsprevention i Sverige: En forskningsöversikt*. Stockholms universitet.
- Helmersson, S. (2017). *Mellan systemskap och behandling. Omförhandlingar inom ett förändrat stödfält för våldsutsatta kvinnor*. Lunds universitet.
- Helmersson, S. & Högdin, S. (kommande). *En lågtröskelinsats om våld i nära relationer – Personalens och deltagarnas perspektiv*. Rapport Högskolan i Halmstad.
- Hester, M., Pearson, C., Harwin, N. & Abrahams, H. (2006). *Making an Impact. Children and Domestic Violence – a reader*. Jessica Kingsley Publishers.
- HSLF-FS 2022:39. *Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer*.
- Hydén, M. (2008). *Kvinnomisshandel inom äktenskapet. Mellan det omöjliga och det möjliga* (2 uppl.). Linköpings universitet.
- Högdin, S. & Ouis, P. (2024). Inledning I: Ouis, P & Högdin, S. (red.). *Hedersrelaterat våld och förtryck: Professionellas uppdrag och utmaningar*. Liber, s. 11–26.
- Isdal, P. (2017). *Meningen med våld* (2 uppl.). Gothia Fortbildning.
- Jernbro, C., Landberg, Å. & Thulin, J. (2023). *Våld mot barn 2022. En nationell kartläggning*. Stiftelsen Allmänna barnhuset.
- Jernbro, C., Svensson, M., Landberg, Å. & Janson, S. (2018). *Den bästa och svåraste uppgiften i världen. Uppfostran och konflikthantering bland föräldrar i Sverige 2017*. Allmänna barnhuset.
- Jerre, K. & Bäcklin, E. (2024). *Insatser för personer som utövade våld i nära relation – en kartläggning i Stockholms län*. Rapport 2024:2. Fou-Nordväst.
- Johansson-Latham, G. (2019). Mäns våld mot kvinnor i ett globalt perspektiv. I: Heimer, G., Björck, A., Albért, U. & Haraldsdotter, Y. (red.). *Våldsutsatta kvinnor: samhällets ansvar*. Studentlitteratur, s. 13–55.

- Johnson, M. P. (1995). Patriarchal Terrorism and Common Couple Violence: Two Forms of Violence against Women. *Journal of Marriage and Family*, 57(2), s. 283–294. doi: 10.2307/353683
- Johnson, M. P. (2006). Conflict and Control: Gender Symmetry and Asymmetry in Domestic Violence. *Violence Against Women*, 12(11), s. 1003–1018. doi: 10.1177/1077801206293328
- Johnson, M. P. (2008). *A typology of domestic violence. Intimate terrorism, violent resistance, and situational couple violence*. Northeastern University Press.
- Kalin, T., Persdotter, B., Gerdner, A. & Ahlgren, T. (2022). How do child welfare referrals in Sweden match children's self-reporting of severe exposure? *Child & Family Social Work*, 27(2), s. 100–111. doi: 10.1111/cfs.12856
- Kjellgren, M., Lillehorn, S. & Markström, U. (2022). Therapists, intermediary or garbage can? Examining professional challenges for school social work in Swedish elementary schools. *International Journal of School Social Work*, 8(1), s. 1–17. doi: 10.4148/2161-4148.1102
- Kjellgren, M. (2024). *Skolkuratorns samtalspraktik: en studie om individuella samtal med barn i den svenska grundskolan*. Umeå universitet.
- Kurz, D. (1989). Social Science Perspectives on Wife Abuse: Current Debates and Future Directions. *Gender and Society*, 3(4), s. 489–505. <http://www.jstor.org/stable/189766>
- Laanemets, L. (2007). *Navet: Om kvinnor, prostitution, metadon- och subutexbehandling*. Stockholm: Mobilisering mot narkotika.
- Ljungwald, C. (2011). *The emergence of the crime victim in the Swedish Social Services Act*. Stockholm University.
- Mattsson, T. (2013). Motstånd och neutralisering. Kön, makt och professionalitet i arbetet med våld i nära relationer. *Socialvetenskaplig tidskrift*, 20(3–4), s. 150–167. doi: 10.3384/SVT.2013.20.3-4.2433
- Münger, A. & Markström, A. (2018). Recognition and identification of children in preschool and school who are exposed to domestic violence. *Education Inquiry*, 9(3), s. 299–315. doi: 10.1080/20004508.2017.1394133
- Nilsson, G. & Lövkrona, I. (2020). *Våldets kön. Kulturella föreställningar, funktioner och konsekvenser*. Studentlitteratur.
- Ohnstad, B., Sønderskov, M. & Ødegaard, T. (2021). Urettmessige meldinger til barnevernet: en utilstrekkelig påaktet rettssikkerhetsproblematikk. *Fontene forskning*, 14(1), s. 32–44.
- Ponnert, L. (2023). Mellan rättslig reglering och professionell logik: – att hantera orosanmälningar om våld i barnavården. *Socialvetenskaplig tidskrift*, 30(1), s. 415–434. doi: 10.3384/SVT.2023.30.1.4463
- Regeringen. (2016). *Makt, mål och myndighet: feministisk politik för en jämställd framtid: Regeringens skrivelse 2016/17:10*.
- Regeringens proposition 2024/25:89. *En förebyggande socialtjänstlag – för ökade rättigheter, skyldigheter och möjligheter*.
- SFS 2025:400. *Socialtjänstlagen*.
- SKL. (2017). *Förändringsarbete med våldsutövande män: strategier för kvalitetsutveckling*. Statens kommuner och landsting.
- Socialstyrelsen. (2020). *Behandlingsmetoder för personer som utövar våld i nära relationer*. <https://www.socialstyrelsen.se/publikationer/behandlingsmetoder-for-personer-som-utovar-vald-i-nara-relationer-2020-3-6697/>

- Socialstyrelsen. (2023). *Våld i nära relationer – Handbok för socialtjänsten, hälso- och sjukvården och tandvården*. <https://www.socialstyrelsen.se/publikationer/vald-i-nara-relationer--handbok-for-socialtjansten-halso--och-sjukvarden-och-tandvarden-2023-6-8592/>
- Stanley, N. (2011). *Children Experiencing Domestic Violence: A Research Review*. Darington. Research in practice.
- Steen, A.-L. (2003). *Mäns våld mot kvinnor. Ett diskursivt slagfält. Reflektioner kring kunskapsläget*. Göteborgs universitet.
- Strand, S. (2022). *Förebyggande arbete och riskhantering av våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck: en systematisk kartläggning*. Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd.
- Thulin, J. (2019). *Putting words to child physical abuse: Possible consequences, the process of disclosure, and effects of treatment. From children's perspectives*. Linnéuniversitetet.
- Travers, Á., McDonagh, T., Cunningham, T., Armour, C. & Hansen, M. (2021). The effectiveness of interventions to prevent recidivism in perpetrators of intimate partner violence: A systematic review and meta-analysis. *Clinical Psychology Review*, 84, 101974. doi: 10.1016/j.cpr.2021.101974
- Vetenskapsrådet. (2024). *God forskningssed* [Elektronisk resurs]. Vetenskapsrådet.
- Westerstrand, J. (2010). Kung slår dam. Våldsforskningsmetodologi i ett våldsamt jämställt Sverige. *Sociologisk forskning*, 47(3), s. 5–34. doi: 10.37062/sf.47.18460